

Gideon 3: Gideon als 'hogepriester'

Bij deze preek hoort een Powerpoint-presentatie. Deze is apart te downloaden.

Liturgiesuggesties:

Opwekking 236 of Psalm 138: 1 en 2 NB of Psalm 73: 12 en 13 OB

Psalm 138: 1 en 2 NB of Psalm 138: 3 NB of Schriftberijming 15: 1, 2 en 3

Opwekking 427 of Psalm 40: 3 NB of Psalm 119: 27 NB

2 Koningen 23: 31-24: 7

Psalm 1: 1 OB of Psalm 89 7 OB

Richteren/Rechters 8: 22-35

Psalm 81: 9, 10 en 11 NB of Psalm 1: 4 OB of Psalm 89: 8 OB

na verkondiging: Zingende Gezegend 31: 1, 2 en 3 of Psalm 73: 1 en 14 OB of Psalm 116: 1, 2 en 3 NB

Gezang 305: 1 en 2 of Psalm 86: 6 OB of Psalm 85: 3 en 4 NB

Gemeente van onze Heer Jezus Christus, broeders en zusters, jongens en meisjes,

Overspel! Vreemd gaan met een ander!

Daarover gaat het in het gedeelte dat we samen uit de Bijbel hebben gelezen.

Overspel. Het huwelijk van God met zijn volk Israël ... ontwricht.

Het volk van het verbond gaat vreemd ... door voor een gouden afgodsbeeld neer te knielen.

Opnieuw wordt de HEER ingeruild voor de goden van de natuur.

De geschiedenis herhaalt zich - helaas - keer op keer.

Maar weet wel: eigenwillige godsdienst brengt niets dan ellende voort.

Het voert altijd van de HEER en van zijn dienst vandaan!

Richteren 8.

De strijd met de Midjanieten ... is gestreden.

300 Mannen - weliswaar oververmoeid - hebben de achtervolging tot over de Jordaan ingezet.

Het restant van het leger van de Midjanieten wordt uiteengejaagd.

Dan keert Gideon als overwinnaar terug.

De inwoners van Sukkoth - die hen op de heenreis geweigerd hadden eten te geven - krijgen eerst nog een gevoelige les.

Zebah en Zalmuna, de koningen van Midjan, zijn gevangen genomen.

Zij worden door Gideon eigenhandig gedood.

Schuldig als ze zijn aan de moord op Gideons broers.

Hun bloed wordt gewroken.

Wat een tijd. Wat een wereld.

Oog om oog, tand om tand.

Gelukkig gaan wij - als westerlingen - wat beschaafder met elkaar om. Al hoewel?

Je hoeft maar iets verkeerd te zeggen of je krijgt al een mes tussen je ribben.

Je hoeft maar iets verkeerd te schrijven of je krijgt een kogel door je hoofd.

Maar goed, er is in ieder geval weer rust in het land. Israël hoeft zich voorlopig geen zorgen meer te maken over die roversbenden van Midjan op hun snelle **kamelen**.

Zij - dat lachwekkende volkje van boeren - hebben dat sterk georganiseerde leger van de Midjanieten met hun Gideonsbende ... volledig in de pan gehakt.

De herinnering aan de overwinning zal blijven in de uitdrukking: als op Midjansdag.
Een dag, die later in de Bijbel de betekenis krijgt van: dag van het oordeel van God.
Ja, want het is de HEER, die zijn volk uit de macht van hun vijanden verlost.
De HEER heeft de overwinning gegeven, toen en nu en straks.
De HEER dus! Zouden de kinderen van Israël dat al weer vergeten zijn?
Want ze vragen Gideon: "U hebt ons bevrijd uit de greep van Midjan.
Wees daarom onze heerser, en na u uw zoon, en de zoon van uw zoon."

Ik moest, broeders en zusters, jongens en meisjes, denken aan Psalm 78 vers 14 (NB). Daar zingen we:

*Mijn God, hoe snel vergeet men zijn bevrijding.
Blijdschap valt licht ten offer aan ontwijding.
Gij Heer, die heilig zijt en heilig vooring,
vergeten zijn uw heil en uw verhoring ...*

Dat zie je hier in dit Schriftgedeelte gebeuren.

Men weet niet ... hoe snel men moet vergeten.

Hoe snel men zijn bevrijdende God moet vergeten.

En wat gebeurt er dan?

De blijdschap die er is ... voor de bevrijding die de HEER heeft gegeven ... maakt plaats voor de ontwijding van zijn naam en van zijn dienst.

*

"Maar Gideon antwoordde: 'Ik zal uw heerser niet zijn, en mijn zoon zal uw heerser niet zijn, want de HEER is uw heerser.'"

Zo wàs het ... zo zal het (voorlopig) ook blijven: De HEER als Heerser, als Koning over zijn volk.

Met een moeilijk woord noemen we dat: theocratie - Godsregering!

God als Koning.

In de periode waarin de richteren-verhalen zich afspelen gaat, lieve mensen, de roep om een eigen, menselijke koning, steeds vaker en steeds harder klinken.

De mensen willen een heerser, een koning ... van vlees en bloed.

Het liefst een figuur die bewezen heeft ... een krachtpatser te zijn.

Waar wat van uit gaat.

Een mannetjesputter, die er niet is voor de show, maar voor de bescherming van zijn volk tegen de vijanden.

God als Koning?

Maar dat is zo vaag, zo ongrijpbaar. God is immers zo ver bij ons vandaan.

In de hemel, ergens. Maar waar is dat eigenlijk?

Wanneer merk je wat van God?

Waar zie je - in het leven van elke dag - de hand van de HEER?

't Is ook best wel moeilijk.

Niet alleen voor het volk van Israël, maar ook voor ons.

Neem nou als voorbeeld: **Beatrix**, als onze koningin.

Daar kun je je wat bij voorstellen: een vriendelijk gezicht; een doortastende vrouw; een kundige leider van ons volk.

Je ziet haar in de krant en op de tv.

Je ziet haar soms gewoon tussen gewone mensen.

Maar de Here God?

Zeker, in de geschiedenis van de uittocht, toen had je wat aan God.

Toen zag je Hem in de wolk- en in de vuurkolom voor zijn volk uitgaan.

Toen sprak Hij vanaf de berg ... in rook en in vuur.

Met zijn vinger schreef Hij voor Mozes de stenen tafels van zijn verbond.
En toen het volk Israël 40 jaar lang door de woestijn zwierf - op weg naar het land der belofte -
toen zorgde God als een Koning-Herder voor drinken en voor eten.
Tóen had je wat aan God. Maar nu?
Liever een koning in de figuur van Gideon.
Dat is tenminste een man waar je wat aan hebt.
Die heeft er tenminste voor gezorgd dat er weer rust en vrede in het land is gekomen.
Gideon ... onze richter, onze heerser!
Gideon ... onze koning!

De roep om een koning wordt steeds sterker.
Ieder buurvolk heeft toch een koning?
Straks zal Abimelech - de zoon van Jerubbaäl (van Gideon dus) zich als de eerste koning van
Israël laten kronen.
Abi-melech: de naam betekent ... mijn vader is koning.
Maar wie is eigenlijk die vader?
Gideon of ... de Here God?
Maar voordat het zover is ... ?

*

Ik begrijp niet goed, broeders en zusters, jongens en meisjes, waarom een mens - die zó dicht
bij de HEER leeft - zo iets tegenstrijdigs kan doen als Gideon.
De HEER heeft Gideon geroepen.
Tekenen na tekenen bevestigen zijn roeping van Godswege: - de Engel van de HEER bij de heilige
eik van Ofra; - het teken van de wollen vacht; - de droom in de nacht; - het teken van de
overwinning.
Ik begrijp niet hoe Gideon ertoe komt ... om het **paard van Troje** binnen te halen.
Je kent vast dat verhaal wel.
De Turkse stad Troje werd belegerd en bleek onneembaar te zijn.
Totdat op een morgen voor de poorten van de stad een immens groot houten paard bleek te
staan.
Uit de hemel gevallen ... zo dacht men in Troje.
Een goden-paard.
En de deuren van de stad gingen open en het paard werd de stad binnengehaald.
Maar in de duisternis van de nacht bleek het paard geen godenpaard, ... maar het paard van
de vijand te zijn.
Er gingen luiken open en een aantal zwaar gewapende krijgers slopen naar de poorten van de
stad.
De wachten werden uitgeschakeld en de deuren opengezet.
Buiten stonden de vijandelijke legers al te wachten.
En zo werd de onneembare geachte stad Troje door een list ingenomen.
Het paard van Troje.

In de geschiedenis van Gideon is dit 'paard van Troje' ... het gouden priesterkleed: de gouden
efod.
"Dit zou uiteindelijk leiden tot de ondergang van Gideon en zijn familie."
Nee, Gideon wenst geen koning te worden.
Hij is veel liever ... een hogepriester.
Let maar op zijn woorden: "Maar ik wil u iets anders vragen: laat ieder mij een ring geven uit de
buit die hij op de Midjanieten heeft behaald."
"Maar natuurlijk! antwoordden ze, en er werd een mantel uitgespreid waarin iedereen een ring
wierp.

De gouden ringen die hij van de Israëlieten ontving wogen samen wel zeventienhonderd sjekel." Dat is zo'n 18 kilo!

"Daar kwamen dan nog bij de gouden maantjes en oorringen en de purperen mantels van de Midjanitische koningen, en de halssieraden van hun kamelen."

Van die hele grote berg met goud laat Gideon een gouden efod, een gouden priestergewaad maken.

En wat doet hij daar vervolgens mee?

Hij geeft dat gouden priesterkleed een plaats in zijn stad Ofra.

Als een monument.

Als een religieus voorwerp.

En het hele volk Israël komt daar samen om de efod als een afgod te vereren.

Waar hebben we dat verhaal eerder gehoord?

Ja zeker, eeuwen terug in de geschiedenis van het volk van Israël.

Het verhaal van Aäron en het gouden kalf.

Toen het volk van Israël nog maar nauwelijks aan de slavernij van Egypte is ontsnapt.

Bij de Sinai maakt hogepriester Aäron van het ingezamelde goud een beeld van God.

Dat beeld zal voor hen uit gaan.

Op weg naar het beloofde land.

Goedbedoeld weliswaar.

Maar in Gods ogen een gruwel.

Er voltrekt zich dan ook een regelrechte ramp als Mozes van de berg afdaalt.

Drieduizend man komen om door het zwaard van de Levieten.

Dat is de straf van God voor eigenwillige godsdienst.

Het gouden kalf wordt met vuur vernietigd, vermalen en ten slotte met het water van een beekje vermengd. Dit verontreinigde water moeten de Israëlieten opdrinken.

Tot ze er van moeten kotsen!

*

Maar terug naar de efod.

Dat was vanouds het bovenkleed van de **hogepriester**.

Je zou het kunnen vergelijken met een schort van moeder uit de keuken.

Maar dan een schitterend geborduurd schort.

Geborduurd in de kleuren: wit, hemelsblauw, purper paars en scharlaken rood.

Kleuren die spreken van ... reinheid, van het hemelse, van aardse rijkdom en kostbaarheid.

En dan door die kleurrijke draden heen verweven ... draden van goud.

Het goud dat in de symboliek van de tempel ... spreekt van hemelse heerlijkheid.

"Gideon liet van dit alles een priestergewaad maken.

Hij gaf het een plaats in Ofra, waar heel Israël het als een afgod kwam vereren."

Een gouden priesterkleed.

Voor zichzelf?

In ieder geval gaat die efod straks een eigen leven leiden.

Het wordt een voorwerp waarmee Israël overspelig afgoderij mee bedrijft.

Daarom denken sommige uitleggers ook wel dat die efod een gouden beeldje moet zijn geweest. Ik vraag het me af.

Het was in die tijd heel gewoon dat men allerlei voorwerpen ging vereren.

Denk aan de heilige bomen, aan de Asjé-ra-palen, aan de grote stenen in het veld.

Overall ging men door de knieën voor de afgoden die men in die bomen, palen en stenen dacht te herkennen.

De gouden efod van Gideon wordt aan dat rijtje toegevoegd.

Hij krijgt een plaats in Ofra.

Nota bene daar waar Gideon zijn kruistocht tegen de Baälsdienst was begonnen.
Hij heeft immers in Ofra het afgodsbeeld van zijn vader in mootjes gehakt.
Hij heeft daar het heilige altaar omvergehaald en een altaar voor de HEER opgericht.
Daar heeft hij ook zijn nieuw naam: Jerubbaäl aan te danken - strijder met Baäl.
En nu - op de plek waar het allemaal begonnen was, waar de HEER hem tot richter had geroepen, komt Israël weer tot openlijke afgoderij.
't Is alsof ze niets geleerd hebben.

Waar is de Gideon van vroeger gebleven?

Gaandeweg, lieve mensen, is Gideon het besef van zijn roeping kwijt geraakt.

Hij, die zoveel overwinningen heeft behaald, ... op zichzelf en op Israëls vijanden ... Gideon eindigt met een nederlaag.

Op het hoogtepunt van zijn roem wil Gideon nog hoger en hoger.

Maar hoogmoed komt voor de val.

Begonnen als beeldenstormer buigt Gideon op het einde van zijn leven zijn knieën voor de afgoden die hij aanvankelijk heeft bestreden.

Verblind door de begeerte, waar Mozes al voor gewaarschuwd had, gaat hij goud en zilver vergaren en vele vrouwen.

De eens zo krachtige held ... is gesneuveld!

*

Het is wel duidelijk, broeders en zusters, jongens en meisjes, dat de schrijver van het Richteren-boek in zijn laatste hoofdstuk over Gideon ... weinig goede woorden voor hem over heeft.

Gideon heeft dan weliswaar de koninklijke waardigheid afgewezen, ... maar dat geeft hem nog niet het recht om bij God voor zijn volk min of meer als hogepriester op te treden.

Het mag dan vroom geweest zijn.

Maar in zijn eigenwillige vroomheid legt hij wel de kiem voor nieuwe afgoderij en nieuwe rampen.

Ongetwijfeld zal Gideon gedacht hebben, dat hij de HEER meer eerde, wanneer hij met dat prachtige gouden gewaad aan ... in Ofra de offers bracht op het **altaar** van de HEER.

Maar dat offeren ... dat is niet een taak voor iedereen.

Bovendien ... tot het werk van richter was Gideon geroepen, ... tot het werk van hogepriester niet.

Het loopt zelfs zo uit de hand ... dat de mensen de efod als een heilig voorwerp gaan vereren. Net zoals het uit de hand gelopen is ... in de kerk van Rome. Verering van voorwerpen:

- de hostie: het avondmaalsbrood van een rooms-katholiek als het echte, reële lichaam van de Here Jezus;

- de relikwieën: een nagel van het kruis van Christus; het armbeen van de apostel Thomas; of de beenderen van de wijzen uit het oosten - ik lees daar momenteel een spannend boek over.

Ze worden bijna als God vereerd, aanbeden.

Dáár gaan mensen voor door de knieën.

Wij zijn dan misschien niet rooms-katholiek.

Wij vereren dan misschien geen beelden en voorwerpen.

Maar er zijn genoeg dingen ... waar wij voor door de knieën gaan.

In zijn - nog steeds actuele boekje: 'Afgoden van deze tijd' noemt ds. Ype Schaaf een aantal opmerkelijke goden:

- de god van het aldoor meer;

- de god van de techniek;

- de god van de onverzadigbare behoefte aan eten, drinken, onderdak, warmte en seks;

- de god van het geweld:
- de god van het eigen ik.

Wij buigen ons dan misschien niet meer neer voor van die domme, stomme dingen.
Maar we gaan maar wat vaak door de knieën als we er zelf beter van kunnen worden.
Of heb ik misschien ongelijk?

Hou jezelf maar de spiegel voor: Wat is uw efod, wat is jouw voorwerp van afgoderij?

- Je lot uit de Staatsloterij, misschien?

Wie wil er niet graag in één klap miljonair worden?

- Of je favoriete sex-site op het internet?

Steeds meer internetverslaafden melden zich voor deskundige hulpverlening.

- Of misschien wel je flitsende carrière-baan?

Alles en iedereen moet aan de kant om hoger op de maatschappelijke ladder te kunnen komen.

- Of misschien moet je lichaam er wel als dat van een filmster uit zien.

De beauty-farms en plastische chirurgie klinieken doen maar wat goede zaken.

- Misschien 'verafgoedt' je wel je man, je vrouw, je kinderen?

Afgoderij, zegt onze belijdenis terecht, is datgene waar je je vertrouwen op stelt ... in de plaats van of naast God.

Vertrouwen stellen in ... In de plaats van of naast God.

Het verraderlijke is ... dat God dan steeds verder naar de zijlijn van je leven gaat schuiven.

Hij zal meer en meer zijn plaats moeten gaan opofferen voor iets wat in jouw ogen net zo - of misschien wel - belangrijker is.

Het lijkt zo onschuldig.

Maar uiteindelijk breekt het verbond dat de HEER met je heeft gesloten.

*

Ofra. Dat is de plaats waar Israël overspelig afgoderij bedrijft.

Overspelig, overspel.

Er wordt een spelletje met God gespeeld.

Met zijn liefde. Met zijn trouw.

Het had zo fijn kunnen zijn, dat huwelijk tussen de HEER en zijn volk.

Maar nu is de HEER door zijn volk aan de kant geschoven.

De liefdesband voor het leven ... wordt verbroken ... door die derde in het spel: de afgod.

"Dit zal uiteindelijk leiden tot de ondergang van Gideon en zijn familie."

Het brengt hen ten val.

Het is wel duidelijk dat hier de duivel achter zit.

Die doet - sinds zijn verbanning uit de hemel - niets liever dan mensen te strikken:

- Eva verleidt haar Adam in het paradijs;
- Jacob bedriegt zijn vader Isaäk op zijn sterfbed;
- Noach drinkt zich een ongeluk na de zondvloed;
- David verleidt de vrouw van Uria;

En ga zo maar door.

De duivel zet zijn duivelse strikken uit.

En als je niet oppast ... ben je zo in zijn macht.

Overspel ... u begrijpt, broeders en zusters, jongens en meisjes, dat de HEER dat niet neemt.

Het verbond met Hem dat gesloten was voor het leven ... verbroken.

Voor Israël betekent het weliswaar 40 jaar rust.

Maar een valse rust.

Want het is 40 jaar lang stil van de kant van de HEER.

"Na de dood van Gideon begonnen de Israëlieten opnieuw achter de Baäls aan te lopen.

Ze verhieven Baäl-Berit tot god en vergaten de HEER, hun God, die hen had bevrijd van de hen omringende vijanden.

Ook bewezen ze de familie van Jerubbaäl niet de verschuldigde dankbaarheid voor al het goede dat hij, Gideon voor Israël had gedaan.”

Hoe snel vergeet men zijn bevrijding...!

*

Kerken lopen leeg.

Opvallend is wel dat de grootste uitloop daar plaats vindt ... waar men de dienst aan de HEER heeft ingeruild voor de dienst aan de wereld.

Waar men het niet meer zo nauw neemt met de geboden van God.

Waar het gezag van het Woord van God ... ingeruild wordt voor het gezag van de mens.

Het is een spiegel die ook ons wordt voorgehouden.

Als u, jij en ik ... de liefde van de HEER opofferen voor eigenwillige godsdienst ... komt er onherroepelijk een scheiding.

Dan breekt zijn huwelijks-verbond in stukken.

Voor een goed huwelijk is niet alleen ... wederzijdse liefde nodig ... ook een wederzijds vertrouwen.

In een goed huwelijk moet je op elkaar aan kunnen, elkaar wederzijds respecteren.

Dat is ook in het verbonds-huwelijk dat de HEER met je sluit.

Je groeit naar elkaar toe. Je leert elkaar steeds beter kennen.

Je kunt steeds minder zonder elkaar.

Je wordt steeds afhankelijker van elkaar.

God, lieve mensen, heeft ons lief: u, jou en mij.

Hij heeft ons zo lief, dat Hij het kostbaarste huwelijks-geschenk ons heeft gegeven: een Kind, zijn Zoon.

Aan ons daarom de vraag: Wat heb jij, wat heeft u met die liefde van God gedaan?

Laten we bidden dat de HEER ons bewaart bij zijn liefde en dat de duivel geen kans krijgt om die liefde stuk te breken.....

Amen.

Leeuwarden, 22 juli 2007

ds. Jan K.C. Kronenberg

! Graag een mailtje wanneer deze preek in een gemeente wordt gelezen. !